

27 שנים של מאבק פמיניסטי: השופטת שניפצה את תקרות הזכוכית של אמריקה

רות ביידר גינסבורג, שמתה בגיל 87, פרצה מחסום משולש כשמונתה לבית המשפט העליון - היא הייתה אישה, אימא ויהודייה. מאז, היא לחמה ללא לאות לקידום מוסריות החוק בארה"ב, תוך שהיא שוברת שיאי כהונה ונוכחות בדיונים. סיפור חייה של RBG

שופטת בית המשפט העליון בארצות הברית רות ביידר גינסבורג נעה באיטיות. בזמן שהתנהל דיון בבית המשפט, ראשה היה מורכן לעתים קרובות, באופן שלפעמים היה גורם לנוכחים לחשוב שהיא ישנה. פעם אחת בעבר, היא אישרה שהיא אכן לוקחת תנומות מפעם לפעם. בפעם אחרת, היא הודתה שנרדמה בעת שהנשיא נשא את נאום מצב האומה השנתי. אולם זו הייתה טעות לשייך את הליכותיה לחולשה. גינסבורג הראתה שוב ושוב עצבי פלדה מול אובדן יקירה ובעיות בריאותיות חמורות, שהפכו את האישה הזעירה מניו יורק לענקית בתחום זכויות הנשים ולאישיות דומיננטית בבית המשפט העליון במשך 27 שנים. השופטת נאלצה לצמצם את עבודתה בעקבות גילה המתקדם ובעיות בריאותיות חוזרות ונשנות, ועבדה באופן קבוע עם מאמן אישי. היא לא החמיצה אף דיון בבית המשפט לפני שהייתה בת 85, וגם אז זה קרה רק אחרי שעברה ניתוח לטיפול בסרטן ריאות בדצמבר 2018. היא מתה מסיבוכים של סרטן לבלב בביתה בווינינגטון בגיל 87.

לקראת סוף כהונתה, היא הפכה לסמל ברשתות החברתיות, "רב"ג הידועה לשמצה" "the notorious RBG" - כינוי שהעניקו לה סטודנטים למשפטים שהעריצו את דעת המיעוט שכתבה גינסבורג בתיק הנוגע לחוק מרכזי בתחום זכויות אזרח. תחילה, השופטת נבהלה מהכינוי. לא היה שום דבר "ידוע לשמצה" באישה הישרה שענדה מגוון צווארונים תחרה על ספסל בית המשפט והופיעה לעתים קרובות בציבור כשהיא עוטה כפפות אלגנטיות. אך כשעמיתיה ונכדיה הסבירו לה את הקשר לדמות נוספת שנולדה בברוקלין, הראפר G.I.B Notorious The, החשדות הפכו לשמחה. "במילים של הדור הנוכחי, זה 'ענק'", אמרה גינסבורג ב-2016, מעט לפני יום הולדתה ה-83. ב-2018 גינסבורג עמדה במרכז סרט דוקומנטרי וסרט באורך מלא, "המין החזק", שבו גילמה את דמותה השחקנית פליסיטי ג'ונס.

בשנותיה האחרונות בבית המשפט, גינסבורג הייתה המנהיגה הבלתי מעורערת של השופטים הליברלים, ולא חששה להביע בקול רם את דעתה בנושאי מחלוקת כפי שהייתה בשנים קודמות. בביקורת שמתחה ב-2013 על החלטת הרוב השמרני בבית המשפט לבטל סעיף חשוב בחוק על זכות ההצבעה, גינסבורג דימתה אותה להחלטה "להשליך את המטרייה שלך באמצע סופה משום שאתה לא נרטב". מעמדה הבכיר בבית המשפט והמוות של בעלה ב-2010 תרמו ככל הנראה להחלטתה להישאר בתפקיד מעבר ליעד המקורי שהציבה לעצמה - להשוות את הכהונה בת 22 השנים של השופט לואי ברנדייס ואת גיל הפרישה שלו, 82. לגינסבורג הייתה חיבה מיוחדת לברנדייס, היהודי הראשון שנבחר לבית המשפט העליון. היא הייתה האישה השנייה בתולדות בית המשפט והיהודייה השישית. לאורך השנים הצטרפו אליה שני יהודים נוספים, סטיבן ברייר ואלנה קגן, שהייתה אחת משתי נשים נוספות, בנוסף לסוניה סוטומיור. שתי ההתפתחויות היו בלתי נתפסות כשגינסבורג סיימה את לימודיה בבית הספר למשפטים ב-1959, ועמדה בפני המחסום המשולש של עבודה כאישה, כאימא וכיהודייה. 40 שנים לאחר מכן, היא ציינה ששיוך דתי הפך לחסר משמעות בבחירת

שופטי העליון, ושהשיוך המגדרי הולך באותה הדרך. עם זאת, כשנשאלה כמה נשים בבית המשפט העליון יהיו מספיקות, היא השיבה ללא היסוס: "תשע" (כלל השופטים).

גינסבורג יכולה לקחת חלק מהקרדיט על השוויון בין המינים במערכת החוק. בשנות ה-70, היא טענה בפני השופטים בשישה תיקי מפתח, בעת שהייתה ממייסדות התנועה למען זכויות האישה. היא ניצחה בחמישה. "רות ביידר גינסבורג לא צריכה מושב בבית המשפט העליון בשביל להרוויח את מקומה בספרי ההיסטוריה האמריקנית", אמר הנשיא לשעבר ביל קלינטון ב-1993, כשהכריז על בחירתה. "היא כבר עשתה זאת". תקופת כהונתה כשופטת הייתה מאופיינת בניצחונות במאבקים לשוויון נשים, כמו בקביעתה כי המכון הצבאי בוורג'יניה חייב לקבל נשים או שייאלץ לוותר על המימון הממשלתי. גם מכשולים היו בדרכה. היא התנגדה בתקיפות להחלטת בית המשפט ב-2007 לאשר איסור כללי על הליך הפלה שיריביה כינו הפלת לידה-חלקית. הפסיקה "מדליקה נורה אדומה", אמרה גינסבורג, "היא לא יכולה להתפרש באף דרך חוץ ממאמץ לכרסם בזכות שהוכרזה שוב ושוב בידי בית המשפט הזה, עם הבנה הולכת וגוברת של מרכזיותה לחיי נשים".

גינסבורג אמרה בעבר שהיא לא נכנסה למערכת החוק כמלכת שוויון הזכויות. "חשבתי שאני יכולה לעשות עבודת עורך דין יותר טוב מכל אחד אחר", כתבה. "אין לי כישרון באומנות, אבל אני כותבת טוב למדי ומנתחת בעיות בבהירות".

מעבר לזכויות אזרח, גינסבורג עסקה גם בסוגיית עונשי המוות, והצביעה באופן קבוע להגבלת השימוש בהם. בתקופת כהונתה, בית המשפט קבע כי החלטת מדינות להוציא להורג בני אדם מוגבלים שכלית ורוצחים בני פחות מ-18 עומדת בניגוד לחוקה. במרבית המקרים השנויים במחלוקת, גינסבורג לא הסכימה עם השופטים השמרנים בבית המשפט. אולם חברה הקרוב ביותר בבית המשפט היה השופט אנטונין סקאליה, יריבה האידאולוגי. היא הסבירה שהיא לקחה את העתירות הנשכניות של סקאליה כאתגר. "איך אני אענה על זה בצורה שתפיל אותו לקרשים?", חשבה לעצמה. סקאליה מת ב-2016. בהתייחסה לעתירות שלה עצמה, אמרה שהכוונה בחלקן הייתה להדוף את דעתם של עמיתיה, בעוד אחרות היו "קריצה לאינטליגנציה של יום אחר" בתקווה שהן יספקו הדרכה לבתי משפט עתידיים. "התקווה צומחת לנצח", אמרה.

גיואן רות ביידר גינסבורג נולדה בברוקלין ב-1933, הבת השנייה למשפחה ממעמד הביניים. אחותה הגדולה, שהעניקה לה את הכינוי הנצחי "קיקי", מתה בגיל שש, כך שגינסבורג גדלה כבת יחידה. החלום שלה, לדבריה, היה להיות זמרת אופרה. אמה, סיליה ביידר, מתה מסרטן לילה לפני שגינסבורג סיימה את בית הספר התיכון. סיליה מעולם לא למדה במכללה, ועבדה כספרנית. על כך אמרה גינסבורג: "מה ההבדל בין ספרנית בניו יורק ושופטת בית המשפט העליון בארצות הברית? דור אחד".

היא התפרסמה לראשונה כעורכת דין בעמותה למען זכויות נשים. גינסבורג הייתה חלק מקבוצת עורכי הדין שהביאו את בית המשפט העליון לפסוק ב-1970 לראשונה אי פעם שמדינה הפרה את החוקה בכך שמנעה יחס שווה לנשים.

גינסבורג התחתנה עם בעלה, מרטין, ב-1954, השנה בה סיימה את לימודיה באוניברסיטת קורנל. על אף שלמדה באוניברסיטה הנחשבת, היא לא הצליחה למצוא משרד שיעסיק אותה. מאוחר יותר

אמרה שהיה לה לא מעט "מזל" (בעברית) בחייה. "אם הייתה חברה בוול סטריט שהייתה מוכנה להעסיק אותי? היכן הייתי כיום?" שאלה ב-2007.

ב-1999, גינסבורג עברה ניתוח לסרטן במעי הגס וטיפולים כימותרפיים. היא עברה ניתוחים נוספים ב-2009, אחרי שאובחנה עם סרטן בלב, ובדצמבר 2018 להסרת גידולים סרטניים בריאה השמאלית שלה. ב-2019, הרופאים טיפלו בגידול של גינסבורג בלב בעזרת הקרנות. היא המשיכה בשגרתה במשך כל אותם שבועות.

ייתכן שהנחישות שלה בלטה יותר מכול ביוני 2010, ביום האחרון למושב בית המשפט העליון. בעלה מת יום קודם לכן, וילדיה אמרו לה שהוא היה רוצה שהיא תלך לעבודה. השופטים הגיעו לבית המשפט באותו יום, וגינסבורג הייתה שם.

בעת שחשפה את חזרת הסרטן בחודש יולי השנה, הפעם עם גרורות בכבד שטופלו בעזרת כימותרפיה פעם בשבועיים, גינסבורג אמרה כי היא נשארה "כשירה לחלוטין" להמשיך בתפקידה. השופטת הותירה אחריה שני ילדים, ג'יין וג'יימס, וכמה נכדים.

מתוך: **רות ביידר גינסבורג: 27 שנים של מאבק פמיניסטי** - וואלה! חדשות 21/9/2020

<https://news.walla.co.il/item/3387785> 1/14

- RBG היא נלחמה כל חייה למען זכויות נשים ומיעוטים, ולא חששה מהכרעות שנויות במחלוקת | צפו בסרט המלא על חייה של רות ביידר גינסבורג

רות ביידר גינסבורג ב: היא-סטוריה:

<https://herstory.co.il/%D7%A8%D7%95%D7%AA-%D7%91%D7%99%D7%99%D7%93%D7%A8-%D7%92%D7%99%D7%A0%D7%A1%D7%91%D7%95%D7%A8%D7%92/>

לקריאה נוספת על השופטת גינסבורג כאייקון של תרבות הפופ:

<https://www.haaretz.co.il/gallery/MAGAZINE-1.9169659>